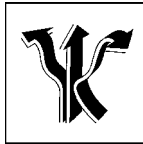

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“БАНКІВСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ”
(для спеціалістів)

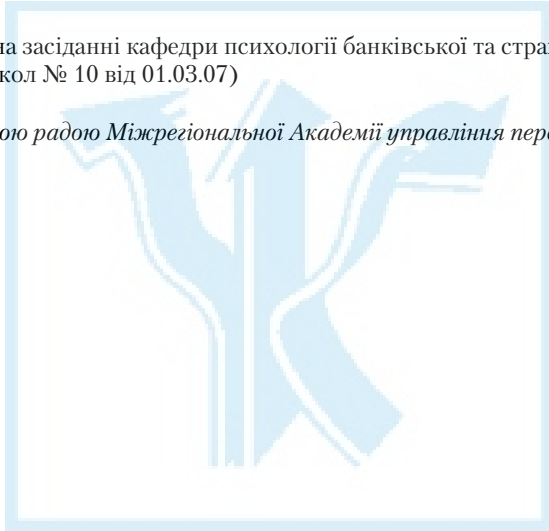
МАУП

Київ 2007

Підготовлено старшим викладачем кафедри банківської та страхової справи
О. М. Кушнір

Затверджено на засіданні кафедри психології банківської та страхової
справи (протокол № 10 від 01.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Кушнір О. М. Навчальна програма дисципліни “Банківський облік і аудит” (для спеціалістів). — К.: МАУП, 2007. — 28 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Банківський облік і аудит”, питання для самоконтролю, вказівки до виконання контрольної роботи, питання і ситуаційні завдання для контрольної роботи, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формування ринкової фінансово-кредитної системи вимагає від банків підвищення ефективності діяльності, конкурентоспроможності банківських інструментів та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання й управління банківською діяльністю.

Дисципліна “Банківський облік і аудит” розрахована на професійну підготовку фахівців за спеціальністю “Банківська справа”.

Мета вивчення курсу — набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок з організації бухгалтерського обліку та контролю з методики проведення аудиту в комерційному банку.

Курс “Банківський облік і аудит” розкриває основні концепції обліку в банках; організацію обліково-операційної роботи; порядок проведення й облік активних і пасивних банківських операцій; операцій з валютою, цінними паперами, матеріальними й нематеріальними активами; безготівкових розрахунків між резидентами і нерезидентами України; формування капіталу банку та резервних фондів тощо.

Завдання дисципліни: вивчення фінансового обліку і внутрішнього аудиту як інструментів управління банком, бухгалтерських методів і процедур фінансового обліку базових операцій комерційних банків, вимог користувачів до фінансової звітності банків, методики підготовки і інтерпретації основних фінансових звітів.

Предмет дисципліни: господарська діяльність комерційного банку.

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати:*

- зміст, завдання та принципи бухгалтерського обліку в банках, його цілі та специфіку ведення;
- суть обліково-операційної роботи в банках, вимоги до неї й побудову обліково-операційного апарату;
- класифікацію банківської документації, організацію документообігу в банках, види внутрішньобанківського контролю;
- особливості побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках, синтетичний та аналітичний облік та його параметри;
- облік коштів на кореспондентському рахунку в банку та міжбанківських розрахунків, синтетичний і аналітичний облік;
- облік капіталу банку та його резервів;

- організацію, документальне оформлення та облік касово-емісійних операцій банку;
- організацію та облік безготівкових розрахунків;
- облік депозитно-кредитних операцій в міжбанківській сфері, з суб'єктами господарської діяльності та фізичними особами;
- облік операцій з цінними паперами;
- облік лізингових операцій;
- особливості обліку іноземної валюти;
- облік основних засобів і нематеріальних активів;
- облік доходів та витрат банку;
- головні елементи фінансових звітів та принципи складання звітності;
- зміст і засади функціонування внутрішнього аудиту в банках;

уміти:

- заповнювати й перевіряти первинні банківські документи;
- складати бухгалтерські проведення на балансових й позабалансових рахунках;
- відображати господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку і в балансі;
- складати регулюючі проведення; звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів і баланс банку;
- здійснювати операційний внутрішній аудит основної банківської діяльності та складати відповідні розрахунки й документи.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“БАНКІВСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Основи бухгалтерського обліку в комерційному банку
1	Сутність банківського обліку та його роль в управлінні банківською діяльністю
2	Предмет бухгалтерського обліку в комерційному банку

1	2
3	Особливості застосування методу бухгалтерського обліку в комерційному банку
4	Баланс банку і принципи його побудови
5	Система бухгалтерського обліку в комерційних банках
	Змістовий модуль II. Облік господарських операцій банку
6	Основи побудови фінансового обліку в банках
7	Облік власного капіталу
8	Облік наявних коштів банку
9	Поточні рахунки. Інструменти безготівкових розрахунків та облік операцій за безготівковими розрахунками
10	Облік депозитних операцій та інших зобов'язань
11	Облік кредитних операцій
12	Облік операцій із цінними паперами та довгострокових вкладень банку
13	Облік лізингових операцій
14	Облік операцій в іноземній валюті
15	Облік основних засобів і нематеріальних активів
	Змістовий модуль III. Облік результатів діяльності та фінансова звітність банку
16	Облік доходів і витрат банків
17	Фінансова звітність комерційних банків
18	Зміст і засади функціонування внутрішнього аудиту в банках
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“БАНКІВСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ”

Змістовий модуль I. Основи бухгалтерського обліку в комерційному банку

Тема 1. Сутність банківського обліку та його роль в управлінні банківською діяльністю

Облік у системі народного господарства. Поняття господарської діяльності. Господарський облік та його значення. Види господарсько-

го обліку: оперативний, статистичний та бухгалтерський облік, їх спільні риси та відмінності. Функції обліку. Інформаційна, аналітична, контрольна, управлінська функції обліку. Облікові вимірники. Натуральні, трудові, грошові облікові вимірники та їх використання. Завдання та вимоги до обліку. Споживачі облікової інформації.

Правове регулювання обліку в банках. Організація обліку в банках. Характеристика обліково-операційної роботи в банку. Побудова та функції обліково-операційного апарату. Організація операційної діяльності банків.

Національний банк України — головний методологічний центр організації банківської справи в державі.

Література [1; 4; 12; 21; 22; 37–42]

Тема 2. Предмет бухгалтерського обліку в комерційному банку

Предмет бухгалтерського обліку. Процес розширеного відтворення. Господарські засоби, джерела утворення, складові предмета “бухгалтерський облік”.

Об’єкти бухгалтерського обліку. Групування об’єктів бухгалтерського обліку. Класифікація господарських засобів, господарських процесів, джерел утворення господарських засобів та основні поняття.

Література [1; 4; 12; 21; 22; 37–42]

Тема 3. Особливості застосування методу бухгалтерського обліку в комерційному банку

Метод бухгалтерського обліку. Поняття методу бухгалтерського обліку. Елементи (способи, прийоми) методу бухгалтерського обліку: документація та інвентаризація, оцінка та калькуляція, система рахунків і подвійний запис, баланс і звітність. Взаємозв’язок елементів методу бухгалтерського обліку.

Рахунки бухгалтерського обліку: поняття, значення, будова та класифікація. Рахунки як елементи методу бухгалтерського обліку. Дебет і кредит. Залишок та оборот. Порядок визначення залишку. Активні та пасивні рахунки. Подвійний запис: поняття та значення. Подвійний запис як елемент методу бухгалтерського обліку. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерський запис. Порядок складання бухгалтерського запису. Прості та складні записи.

Синтетичний та аналітичний облік. Синтетичні та аналітичні рахунки і субрахунки. Взаємозв'язок синтетичних та аналітичних рахунків.

Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Оборотні відомості за аналітичними рахунками, шахові оборотні відомості, сальдові відомості.

Взаємозв'язок рахунків з балансом. Хронологічний та систематичний облік.

Контрольне значення оборотних відомостей.

Документація: поняття та значення. Документація як елемент методу бухгалтерського обліку. Поняття документа. Вимоги до складання документів. Класифікація документів. Документооборот, його значення. Поняття документообороту. Етапи документообороту. Облікові реєстри та техніка облікової реєстрації. Поняття “облікові реєстри”. Класифікація облікових реєстрів. Помилки в бухгалтерських записях. Види помилок. Способи виявлення та виправлення помилок: пунктування, коректування, “червоне сторно”, додаткові проводки. Інвентаризація: поняття та значення. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку. Види інвентаризації. Порядок організації та проведення інвентаризації. Відображення результатів інвентаризації в обліку. Порядок перевірки, обробки та зберігання документів. Формування бухгалтерського обліку. Порядок відображення в обліку результатів інвентаризації.

Література [1; 4; 12; 21; 22; 30; 37–42]

Тема 4. Баланс банку і принципи його побудови

Бухгалтерський баланс: поняття, значення та побудова. Бухгалтерський баланс як елемент методу бухгалтерського обліку, як форма звітності, як двостороння таблиця, як рівність підсумків активу і пасиву балансу. Аналітичні можливості балансу. Актив і пасив балансу. Взаємозв'язок та рівність активу і пасиву балансу.

Структура балансу. Характеристика та оцінка статей балансу.

Зміни в балансі, зумовлені господарськими операціями. Типи змін та їх характеристика. Вплив змін на структуру та валюту балансу. Відмінності в побудові та структурі балансу в різних країнах світу. Класифікація балансу.

Література [1; 4; 12; 21; 22; 30; 36–42]

Тема 5. Система бухгалтерського обліку в комерційних банках

Поняття облікових реєстрів, їх призначення та класифікація. Правила ведення облікових реєстрів. Спосіб виправлення помилок в облікових реєстрах. Поняття про форми бухгалтерського обліку. Журнальна форма обліку. Машинні форми бухгалтерського обліку. Загальна характеристика інших форм бухгалтерського обліку. Меморіальна форма обліку, особливості застосування в комерційних банках. Напрями вдосконалення бухгалтерських систем у банках.

Література [1; 4; 12; 21; 22; 30; 36–42]

Змістовий модуль II. Облік господарських операцій банку

Тема 6. Основи побудови фінансового обліку в банках

Сутність та значення банківського обліку. Фінансовий та управлінський облік діяльності банку. Завдання бухгалтерського обліку. Національний банк України – головний методологічний центр організації банківської справи в державі.

Визначення предмета бухгалтерського обліку в комерційному банку.

Об'єкти бухгалтерського обліку. Господарські засоби банків та їх розміщення. Джерела утворення (ресурси) господарських засобів комерційних банків.

Склад і класифікація об'єктів бухгалтерського обліку.

Склад елементів методу бухгалтерського обліку. Особливості застосування елементів методу бухгалтерського обліку в банках та їх визначення.

Оцінка та калькуляція. Особливості їх застосування у комерційних банках.

Документація та інвентаризація. Бухгалтерські рахунки. Види рахунків бухгалтерського обліку: синтетичні, аналітичні, позабалансові, їх призначення в банках. План рахунків бухгалтерського обліку комерційного банку, особливості його побудови. Бухгалтерський баланс і звітність у банках, їх визначення і загальна характеристика. Бухгалтерський баланс комерційного банку. Характеристика окремих статей балансу. Валюта балансу. Види балансів комерційного

банку. Операційний день банку. Взаємозв'язок балансу з рахунком бухгалтерського обліку банку.

Види бухгалтерського обліку. Синтетичний та аналітичний облік. Регістри синтетичного та аналітичного обліку, їх взаємозв'язок. Бухгалтерський цикл у комерційному банку. Системи (форми) бухгалтерського обліку. Традиційні і комп'ютерні системи.

Сутність меморіально-ордерної форми бухгалтерського обліку банку. Напрями вдосконалення бухгалтерських систем у банках.

Структура комерційного банку. Обліково-контрольна служба банку. Бухгалтерія та її функції.

Документація банківських операцій. Касові документи. Розрахункові документи. Меморіальні та інші первинні документи банку. Документообіг. Форми та методи контролю. Місце аудиту в управлінні банком. Нагляд НБУ за діяльністю комерційних банків. Завдання та організація внутрішнього контролю (аудиту).

Література [1; 4; 12; 21; 22; 37–42; 45; 53]

Тема 7. Облік власного капіталу

Характеристика капіталу комерційного банку як залишкового інтересу банку в активах за вирахуванням зобов'язань.

Структура балансових рахунків класу 5 Плану рахунків “Капітал банку”.

Порядок обліку операцій з формування статутного фонду до реєстрації комерційного банку за тимчасовим рахунком у регіональному управлінні Національного банку. Облік сум несплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку, облік операцій щодо розрахунків з акціонерами за сплаченим статутним фондом. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій.

Облік операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації.

Бухгалтерський облік операцій, пов'язаних із нарахуванням дивідендів та розрахунками з акціонерами (засновниками). Відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку фінансового результату поточного року та його розподілу. Облік операцій з формування фондів комерційного банку за рахунок нерозподіленого прибутку.

Література [1; 3; 30; 37–42]

Тема 8. Облік наявних коштів банку

Основні нормативні документи, що регламентують організацію емісійно-касової роботи в установах банку.

Порядок здійснення обліку касових операцій у прибуткових і видаткових касах. Облік операцій, що проводяться вечірніми касами та касами перерахунку. Порядок роботи кас банків при підприємствах і організаціях. Обробка, формування і пакування грошових білетів, монет і валютних цінностей. Організація резервних фондів Національного банку України.

Порядок підкріплення операційних кас установ комерційного банку. Інкасація грошової виручки інкасаторами банків. Облік цих операцій.

Порядок закінчення роботи операційної каси банків. Загальна схема документообігу під час виконання касових операцій установами банків.

Література [1; 12; 14–16; 18; 26; 30; 37–42]

Тема 9. Поточні рахунки. Інструменти безготівкових розрахунків та облік операцій за безготівковими розрахунками

Основні нормативні документи, що регламентують безготівкові розрахунки в народному господарстві.

Форми розрахункових документів для проведення безготівкових розрахунків України, порядок їх оформлення та приймання установами банків до виконання. Проведення розрахунків у системі електронних платежів “клієнт — банк”. Облік із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки гарантованими дорученнями, платіжними вимогами-дорученням, чеками, акредитивами.

Порядок здійснення розрахунків векселями. Розрахунки у разі заліку взаємної заборгованості. Розрахунки платіжними вимогами без акценту платників та безспірне списання (стягнення) коштів.

Предмет угоди між банком і клієнтом на здійснення розрахунково-касового обслуговування.

Особливості обліку безготівкових розрахунків у системі електронних міжбанківських розрахунків (система електронних платежів — СЕП). Бухгалтерські операції, що здійснюються під час обліку та контролю міжбанківських розрахунків.

Література [1; 24; 30; 37–42]

Тема 10. Облік депозитних операцій та інших зобов'язань

Класифікація депозитів за економічним змістом та строками використання коштів. Активні і пасивні депозитні операції та відображення результатів їх проведення у фінансовій звітності.

Облік номіналу депозиту. Вплив методу виплати процентів (за період або на період) на облік номіналу депозиту.

Облік процентних витрат. Розрахунок нарахованих процентів за простою (номінальною) або складною (фактичною) процентною ставкою.

Зміст облікової політики банку щодо використання методу нарахування процентів за депозитними операціями.

Облік операцій з погашення депозиту. Організація внутрішнього бухгалтерського контролю за проведенням депозитних операцій.

Література [1; 19; 20; 28; 30; 33; 37–42]

Тема 11. Облік кредитних операцій

Характеристика кредитних операцій. Позабалансові кредитні операції та порядок визначення кредиту балансовим активом.

Принципи бухгалтерського обліку кредитів. Облік номіналу кредиту. Облік нарахованих доходів. Структурна побудова Плану рахунків щодо рахунків, за якими обліковуються кредитні операції банку. Облік гарантій за кредитами. Облік операцій зворотного РЕПО. Принципи обліку субординованих кредитів. Облік кредитів з пільговою процентною ставкою.

Облік операцій за овердрафтом, факторингових операцій.

Особливості обліку операцій кредитування в разі консорціумної гарантії та документарного акредитива. Облік операцій застави.

Облік сумнівних кредитів та резервів під кредитні ризики.

Література [1; 5; 28; 30; 34; 37–42]

Тема 12. Облік операцій із цінними паперами та довгострокових вкладень банку

Поняття операцій з цінними паперами. Види цінних паперів. Облік державних цінних паперів. Організація обліку та аудиту операцій, пов'язаних з випуском і погашенням боргових зобов'язань комерційних банків.

Облік вкладень банків у цінні папери. Облік вкладень банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком з метою їх подальшого продажу. Довгострокові вкладення банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, а також вкладення в асоційовані та дочірні компанії. Вкладення банку в боргові цінні папери з метою продажу. Вкладення банку в боргові цінні папери до погашення. Облік операцій з торгівлі цінними паперами. Нарахування доходів (витрат) за операціями з цінними паперами.

Література [1; 10; 25; 30; 37–42]

Тема 13. Облік лізингових операцій

Економічний зміст лізингової операції. Фінансовий і операційний лізинг. Врахування основних засобів, переданих (отриманих) у фінансовий лізинг за меншою з двох вартостей: теперішньою або ринковою.

Відображення в обліку операцій, здійснених лізингодавцем та лізингоодержувачем у разі фінансового лізингу. Облік нарахування доходів лізингодавцем та витрат — лізингоодержувачем.

Методика розрахунку лізингових платежів (на початку або наприкінці періоду) та відображення їх складових у системі фінансового обліку.

Облік операцій з оперативного лізингу на балансі лізингодавця та лізингоодержувача.

Особливості обліку витрат за капітальним і поточним ремонтом основних засобів, отриманих у фінансовий та оперативний лізинг.

Література [1; 30; 32; 37–42]

Тема 14. Облік операцій в іноземній валюті

Порядок відкриття, ведення та закриття поточних валютних рахунків. Облік і аудит торгових операцій в іноземній валюті. Облік міжнародних розрахунків. Облік операцій, пов'язаних з відкритою валютною позицією. Облік операцій з іншими платіжними засобами в іноземній валюті. Облік неторгових операцій в іноземній валюті. Переоцінка залишків іноземної валюти.

Організація та порядок обліку валютно-обмінних операцій. Облік кредитних операцій в іноземній валюті. Контроль роботи пунктів об-

міну валюти. Облік конверсійних операцій комерційного банку. Облік переоцінювання залишків валютних коштів і курсових різниць.

Література [1; 15; 17; 29–31; 37–42]

Тема 15. Облік основних засобів і нематеріальних активів

Економічна характеристика основних засобів банку. Їх класифікація за функціональним призначенням (операційні та неопераційні). Структура витрат, що формують первісну вартість основних засобів.

Завдання обліку основних засобів. Характеристика рахунків з обліку операцій за основними засобами та нематеріальними активами. Аналітичний і синтетичний облік основних засобів.

Облік капітальних вкладень за незавершеним будівництвом, а також за не введеними в експлуатацію операційними та неопераційними основними засобами. Облік операцій з оприбуткування, реалізації, ліквідації та безоплатної передачі основних засобів. Відображення в обліку позитивних і негативних результатів від продажу основних засобів.

Порядок та облік нарахування амортизації основних засобів. Залишкова та ліквідаційна вартість основних засобів. Інвентаризація основних засобів та відображення в обліку її результатів. Облік операцій застави. Відображення в обліку результатів переоцінки основних засобів.

Література [1; 30; 32; 35; 37–42]

Змістовий модуль III. Облік результатів діяльності та фінансова звітність банку

Тема 16. Облік доходів і витрат банку

Структура класів 6 і 7 (“Доходи” і “Витрати”) Плану рахунків. Економічна характеристика банківських і небанківських доходів (витрат) банку.

Бухгалтерський облік процентних і комісійних доходів і витрат банку за принципами міжнародних стандартів обліку: нарахування, відповідності, обережності.

Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат) облік операцій за рахунками “Доходи майбутніх періодів” (3600) та “Витрати майбутніх періодів” (3500).

Правила обліку доходів і витрат за методом нарахування та відображення результатів у системі фінансового обліку та у фінансовій звітності. Зміст податкового обліку. Способи ведення обліку валових доходів і валових витрат: позасистемно, на балансових рахунках, на позабалансових рахунках.

Порядок закриття рахунків доходів (витрат) і підрахунок фінансових результатів поточного року, облік нарахування, сплати податку на прибуток і розрахунків з бюджетом за податками на додану вартість. Відображення зазначених операцій у системі фінансового та податкового обліку.

Література [1; 8; 12; 27; 37–42]

Тема 17. Фінансова звітність комерційних банків

Необхідність звітності та її користувачі. Якісні характеристики звітності банків. Мета та необхідність подання звітності комерційними банками. Вимоги національних стандартів до складу та елементів фінансової звітності. Принципи підготовки фінансової звітності банків. Розкриття інформації у фінансовій звітності. Засоби забезпечення достовірності звітних даних. Підготовка облікових даних для складання фінансової звітності. Класифікація звітності банків. Фінансова, нефінансова звітність.

Основи побудови та подання звітності банків. Інформація про банк, яка має розкриватися у фінансовій звітності. Терміни подання квартальної, річної та річної консолідованої звітності банків. Необхідність публікації звітності в офіційних виданнях.

Сфера застосування консолідованої фінансової звітності. Особливості складання консолідованої фінансової звітності. Поняття консолідованої групи. Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності. Відповідальність за своєчасність подання фінансової звітності банків.

Звичайна діяльність банку та її види. Характеристика операційної, фінансової та інвестиційної діяльності банку. Надзвичайна діяльність банку.

Принципи складання і структурування балансу. Аналітичні можливості балансу. Побудова і зміст діючої форми балансу. Визначення статей балансу, загальні принципи оцінки статей балансу. Загальна характеристика активу та пасиву балансу. Підготовка облікових даних для складання балансу.

Структура і зміст звіту про фінансові результати. Принципи визначення доходів і витрат банку. Класифікація доходів і витрат у звіті про фінансові результати. Джерела інформації для складання звіту про фінансові результати. Розрахунок прибутку чи збитку банку. Визначення фінансових результатів від звичайної діяльності. Поняття про надзвичайні доходи та витрати банку. Визначення чистого прибутку (збитку) банку.

Призначення, структура і зміст звіту про рух грошових коштів. Джерела інформації для складання звіту. Методи складання звіту про рух грошових коштів: прямий і непрямий. Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті операційної діяльності при прямому і непрямому методах. Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності. Порядок визначення грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Розрахунок зміни розміру грошових коштів за звітний період. Узгодження показників звіту про рух грошових коштів з балансом. Розкриття інформації про рух грошових коштів у примітках до фінансової звітності.

Складові власного капіталу. Зміст статей звіту про власний капітал. Порядок складання звіту про власний капітал. Особливості формування звітних даних про зміни статутного капіталу, додаткового капіталу, резервного капіталу. Розкриття інформації про зміни у власному капіталі у примітках до фінансової звітності.

Призначення і склад приміток до фінансової звітності. Примітки про облікову політику, зміну облікової політики та облікової оцінки. Примітки про виправлення помилок, допущених у фінансових звітах минулих років. Примітки про події після складання балансу. Примітки про операції з пов'язаними сторонами.

Література [1; 4; 23; 30; 36–42]

Тема 18. Зміст і засади функціонування внутрішнього аудиту в банках

Принципи організації внутрішньобанківського аудиту. Етапи проведення внутрішнього аудиту в банках. Внутрішньобанківський аудит касових операцій. Внутрішньобанківський аудит розрахункових операцій. Внутрішньобанківський аудит кредитних операцій.

Внутрішньобанківський аудит валютних операцій. Аудит операцій банків з цінними паперами.

Внутрішньобанківський аудит доходів, витрат і прибутку
Внутрішній аудит оподаткування банку. Внутрішній аудит власного та регулятивного капіталу банку.

Література [1; 2; 37–42]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Законодавча та нормативна база організації бухгалтерського обліку в банках.
2. Організаційна структура апарату працівників комерційного банку.
3. Об'єкти бухгалтерського обліку, класифікація бухгалтерських рахунків і методи реєстрації банківських операцій в бухгалтерських реєстрах.
4. Види та організація контролю в комерційному банку.
5. Структура плану рахунків бухгалтерського обліку банків.
6. Аналітичний облік операцій в банку.
7. Порядок виправлення помилкових записів.
8. Організація аудиту і коротка його характеристика.
9. Принципи побудови балансу.
10. Актив балансу і коротка його характеристика.
11. Пасив балансу і коротка його характеристика.
12. Система банківського бухгалтерського обліку: склад, характеристика і взаємозв'язок його основних елементів.
13. Синтетичний облік та його реєстри.
14. Документація банківських операцій.
15. Види внутрішнього контролю і порядок його здійснення.
16. Склад і зміст балансових та позабалансових рахунків банку.
17. Обов'язкові параметри аналітичного обліку.
18. Організація робочого дня та документообігу в комерційному банку.
19. Порядок відкриття, ведення та закриття кореспондентського рахунка комерційного банку.
20. Внутрішній банківський контроль.
21. Облік власних основних засобів комерційного банку (придбання, капітальний ремонт).
22. Облік операцій за кореспондентським рахунком комерційного банку.

23. Характеристика обліково-операційного персоналу комерційного банку.
24. Облік операцій з розрахунків платіжними дорученнями.
25. Облік реалізації власних основних засобів комерційного банку.
26. Облік операцій з розрахунків у формі акредитивів.
27. Облік операцій за допомогою векселя.
28. Облік операцій з ліквідації та передавання власних основних засобів комерційного банку.
29. Облік операцій з розрахунковими чеками, порядок видання чекової книжки клієнтам.
30. Облік власних нематеріальних активів.
31. Порядок нарахування амортизації основних засобів (рівномірний).
32. Порядок нарахування амортизації основних засобів (прискорений метод: метод суми років).
33. Порядок нарахування амортизації основних засобів (прискорений метод: метод зменшення залишку).
34. Загальна схема обліку кредитних операцій.
35. Види кредитних операцій і побудова синтетичних рахунків для обліку.
36. Облік операцій з нарахування та справляння відсотків за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.
37. Порядок стягнення безнадійних кредитів.
38. Порядок нарахування амортизації нематеріальних активів комерційного банку.
39. Інвентаризація основних засобів в комерційному банку.
40. Облік лізингових операцій (оперативний). Відображення операцій лізингодавцем.
41. Поняття форми бухгалтерського обліку в комерційному банку.
42. Особливості обліку довгострокових кредитів.
43. Внутрішній аудит та його функції.
44. Облік погашення строкової та простроченої заборгованості за кредитами.
45. Методика перевірки операцій з основними засобами та нематеріальними активами.
46. Облік операцій кредитування (облік виданих позичок).

47. Перевірка обґрунтованості відкриття в комерційному банку та правильності ведення розрахункових та інших рахунків резидентів і нерезидентів.
48. Облік лізингових операцій (оперативний). Відображення операцій лізингоодержувачем.
49. Облік процентів за строковими та простроченими кредитами.
50. Організація служби внутрішнього аудиту і побудова її апарату.
51. Економічний зміст міжбанківського кредитування, характеристика рахунків для його обліку.
52. Облік міжбанківських кредитів.
53. Склад і зміст форм звітності, методика її складання.
54. Організація обліку малоцінних предметів.
55. Облік акцій власної емісії та інших емітентів.
56. Організація обліку операцій в іноземній валюті.
57. Техніка нарахування процентів за позиками.
58. Організація касової роботи в банку.
59. Облік і документообіг за операціями кас з приймання готівки.
60. Порядок інкасації грошової виручки.
61. Ревізія каси. Оформлення та облік результатів.
62. Оформлення, облік і перевірка операцій купівлі та продажу іноземної валюти.
63. Облік операцій з торгівлі цінними паперами.
64. Види податків, які сплачують комерційні банки.
65. Облік і перевірка операцій з векселями.
66. Облік операційних та інших доходів і витрат банку.
67. Облік і перевірка операцій з формування статутного капіталу (фонду) банку.
68. Методика обліку внесків до статутного капіталу.
69. Порядок обліку нарахування та сплати дивідендів.
70. Методика обліку витрат, пов'язаних з випуском, продажем, викупом та перепродажем акцій.
71. Зміст довірчих операцій, порядок їх обліку.
72. Облік факторингових операцій.
73. Облік операцій з овердрафтом.
74. Облік операцій з фінансового лізингу.
75. Інвестиційні операції комерційних банків.
76. Види строкових та ощадних депозитів.
77. Порядок відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів.

78. Облікові депозитні операції та методика їх здійснення.
79. Правила обліку доходів і витрат та класифікація рахунків за їх обліком.
80. Облік фінансового результату і використання прибутку.
81. Облік операцій з нарахування та сплати до бюджету податку на додану вартість.
82. Фінансові санкції до банків за порушення податкового законодавства.
83. Економічний зміст основних засобів, особливості їх обліку.
84. Економічний зміст нематеріальних активів, особливості їх обліку.
85. Економічний зміст МШП, особливості їх обліку.
86. Порядок проведення інвентаризації основних засобів і нематеріальних активів і відображення її результатів у бухгалтерському обліку.
87. Періодична та річна звітність: склад, порядок складання, строки подання і порядок затвердження.
88. Методика тестування системи обліку і внутрішнього контролю банку на надійність.
89. Взаємоузгодженість форм звітності.
90. Якісні характеристики звітності банків.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета і завдання контрольної роботи — закріпити знання, здобуті під час вивчення теоретичного курсу, для професійної діяльності в умовах формування ринкових відносин. Основне призначення завдань — набути практичних навичок роботи з інформаційною базою переказів коштів у комерційному банку.

Методика виконання контрольної роботи

Згідно з навчальним планом студенти виконують письмову контрольну роботу, що складається з двох частин: теоретичних питань та ситуаційного завдання.

Номери контрольного питання і ситуаційного завдання студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблиці).

Пристаючи до виконання контрольної роботи, студент повинен опрацювати літературу за наведеним списком, зібрати й узагальнити практичний матеріал. Крім того слід використовувати нормативні та

інструктивні матеріали, знати методики, які втілюють вітчизняний і зарубіжний досвід, ознайомитися з оглядом проблем ведення обліку в банках у періодичних виданнях. Виконуючи завдання, слід наводити пояснення і висновки.

У контрольній роботі потрібно показати вміння стисло відповідати на питання, добирати і використовувати необхідний і практичний матеріал. Слід враховувати, що механічне переписування тексту з літературних джерел, монографій, навчальних посібників тощо не буде зараховане у разі відсутності логічної послідовності викладу матеріалу, повного розкриття питання.

Контрольну роботу потрібно оформити на стандартних пронумерованих аркушах, зброшурованих у папку, або в учнівському зашиті. Обсяг роботи – не менше 20 сторінок, на титульній сторінці необхідно вказати навчальний заклад, кафедру, назву дисципліни, прізвище, ім'я, по батькові та домашню адресу. В роботі слід зазначити номери питань, наприкінці роботи зробити висновки і навести список використаної літератури відповідно до вимог оформлення бібліографії. На останній сторінці студент повинен поставити підпис і дату написання роботи.

Контрольна робота подається до деканату у встановлений графіком термін.

Розподіл контрольних питань

Перша літера прізвища студента	Номер контрольного питання
А,Б	1
В,Г	2
Д,Е	3
Є,Ж	4
З,І,Ї	5
К,Л	6
М,Н	7
О,П	8
Р,С	9
Т,У	10
Ф,Х	11
Ц,Ч	12
Ш,Щ	13
Ю,Я	14

Розподіл ситуаційних завдань

Перша літера прізвища студента	Номер ситуаційного завдання
А,Б,В,Г,Д	1
Е,Є,Ж,З,І,Й	2
К,Л,М,Н,О	3
П,Р,С,Т,У	4
Ф,Х,Ц,Ч	5
Ш,Щ,Ю,Я	6

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Бухгалтерський баланс і звітність у банках. Їх значення і загальна характеристика.
2. Склад і класифікація об'єктів бухгалтерського обліку в комерційному банку.
3. Регістри синтетичного та аналітичного обліку у комерційному банку, їх взаємозв'язок.
4. Документація банківських операцій (касові, розрахункові документи).
5. Облік капіталу банку.
6. Облік касових операцій банку.
7. Облік кредитних операцій банку.
8. Облік операцій банку із цінними паперами.
9. Облік строкових коштів.
10. Облік необоротних активів.
11. Облік розрахунків з оплати праці.
12. Облік розрахунків з бюджетом і за загальнообов'язковим соціальним страхуванням.
13. Облік запасів товарно-матеріальних цінностей.
14. Облік доходів і витрат банку.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Завдання 1

Зробити бухгалтерські записи за внутрішніми операціями:

1. Перераховано аванс підприємству зв'язку (рахунок № 26002700) на телеграфні витрати – 350 грн.
2. Видано з каси на службове відрядження працівнику банку Іванову І. А. – 802 грн.
3. Видано аванс працівнику комерційного банку Антипову Л. В. на придбання канцелярських товарів – 250 грн.

4. Нараховано за послуги за інкасацію торговельної виручки універмагу (рахунок № 13585572) за квартал — 1500 грн.
5. Нараховано заробітну плату персоналу банку за другу половину червня:
 - до видачі — 25400 грн;
 - відрахування із заробітної плати — 2861 грн.
6. Видано короткострокову позику фізичній особі на поточні потреби — 5000 грн.
7. Видано готівку за чеком — 1500 грн.

Завдання 2

Лізингоодержувач уклав договір з оперативного лізингу будинку — на 5 років.

Вартість будівлі — 100000 грн.

Строк корисного використання будівлі — 20 років.

Визначена ліквідаційна вартість — 5000 грн.

Щорічна лізингова плата — 25000 грн.

Лізингодавець застосовує рівномірний метод нарахування амортизації.

Зробити бухгалтерські записи (проводки) стосовно лізингодавця та лізингоодержувача.

Завдання 3

Станом на 1 грудня поточного року у комерційному банку “Надра” було проведено інвентаризацію основних засобів, за результатами якої було виявлено три калькулятори, яких немає на балансі банку, а також один вогнегасник. Вартість одного калькулятора — 650 грн, одного вогнегасника — 885 грн. Встановлено також нестачу двох друкарських машинок (балансова вартість відповідно 1200 і 989 грн, знос — відповідно 325 і 100 грн). За результатами інвентаризації встановлено винну особу.

Зробити бухгалтерські записи за результатами інвентаризації.

Завдання 4

Установа банку здійснює капітальний ремонт господарським способом, що використовується в операційній діяльності банку. Витрати на капітальний ремонт становлять:

- вартість будівельних матеріалів для ремонту — 3500 грн;
- нарахування заробітної плати робітникам, зайнятих ремонтом — 800 грн;

- нарахування платежів у фонди — 180 грн.
Зробити бухгалтерські записи за цими операціями.

Завдання 5

Відповідно до угоди про постачання, розрахунки між СП “Гарсія” і АТ “Кармен” будуть здійснюватись у формі акредитива. Підприємства обслуговуються відповідно АКБ “Львів” і ЛОД АК Укрсоцбанку. СП “Гарсія” 27 квітня 200_р. звернулось із заявою у свій банк про відкриття покритого акредитива в банку постачальника на суму 150000 грн терміном на 25 днів. Кошти акредитива надійшли в ЛОД АК Укрсоцбанку 29 квітня 200_року. АТ “Кармен” 30 квітня 200_р. відвантажило товар покупцю в рахунок акредитиву і наступного дня передало у свій банк документи про відвантажений товар на суму 117 тис. грн. Подані документи відповідали умовам акредитива.

Скласти бухгалтерські проведення при відкритті акредитива в обох банках та при оплаті товарно-транспортних документів, поданих постачальником.

Завдання 6

Установа банку придбала автомобіль за вільно конвертовану валюту. Автомобіль використовується в операційній діяльності банку:

- ціна автомобіля — 10000 дол. США;
- курс гривні до долара на дату передоплати (умовний) — 5,07;
- курс гривні до долара на дату оформлення митної декларації (умовний) — 5,05.

Зробити бухгалтерські проводки за цією операцією.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. “Про банки та банківську діяльність”: Закон України від 07.12.2000. № 2121-III.
2. “Про аудиторську діяльність”: Закон України від 22.04.93 зі змін. та допов.
3. *Цивільний кодекс України*: Офіційний текст / Міністерство юстиції України. — К.: Юрінком Інтер, 1003. — 464 с.
4. “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”: Закон України від 16.07.99. № 996.
5. “Про заставу”: Закон України від 02.10.92 № 2654-XII.

6. *“Про лізинг”*: Закон України від 16.12. 97 № 123/97-ВР зі змін. та допов.
7. *“Про оплату праці”*: Закону України від 20.04.95. № 44/95-ВР зі змін. та допов.
8. *“Про оподаткування прибутку підприємств”*: Закон України від 22.05.97 зі змін. та допов.
9. *“Про ПДВ”*: Закон України від 03.04.97 № 16897-ВР зі змін. та допов.
10. *“Про цінні папери та фондову біржу”*: Закон України від 18.06.91 № 1201-ХІІ зі змін. та допов.
11. *Кодекс законів про працю*.
12. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку*. Кн. 5 Реформування бухгалтерського обліку в Україні / За ред. В. М. Пархоменко.
13. *Про державне мито*: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.93 № 7–93.
14. *Інструкція* про касові операції в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 14.08.03 № 337.
15. *Інструкція* з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів в установах банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 03.12.03 № 520.
16. *Правила* визначення платіжності та обміну банкнот і монет НБУ: Затв. постановою Правління НБУ від 17.11.04 № 547.
17. *Порядок* організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України та змін до деяких нормативно-правових актів НБУ: Затв. постановою Правління НБУ від 12.12.02 № 502.
18. *Про ведення* касових операцій у національній валюті в Україні: Положення: Затв. постановою Правління НБУ від 15.12.04 № 637.
19. *Про депозитний сертифікат* НБУ: Положення: Затв. постановою Правління НБУ від 07.02.2000 № 91.
20. *Про механізм* рефінансування комерційних банків України: Положення: Затв. постановою Правління НБУ від 15.12.2000 № 484.
21. *Про організацію* бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах України: Положення: Затв. постановою Правління НБУ від 30.12. 98 № 566.
22. *Порядок* ведення аналітичного обліку установами банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 16.06.05 № 221.

23. *Порядок* формування коригуючих проводок, що здійснюються комерційними банками України з метою забезпечення реальної фінансової звітності: Затв. постановою Правління НБУ від 10.09.98 № 358 зі змін. та допов.
24. *Інструкція* про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Затв. постановою Правління НБУ від 21.01.04 № 22.
25. *Інструкція* з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 03.10.05 № 358.
26. *Інструкція* з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 20.10.04 № 495.
27. *Правила* бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затверджені постановою Правління НБУ від 18.06.03 № 255.
28. *Інструкція* з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 15.09.04 № 435.
29. *Інструкція* з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 17.11.04 № 555.
30. *План* рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 17.06.04 № 280.
31. *Правила* бухгалтерського обліку операцій з документарними акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 17.11.04 № 549.
32. *Інструкція* з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів комерційних банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 11.12.2000 № 475.
33. *Правила* бухгалтерського обліку операцій довірчого управління в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 12.11.03 № 498.
34. *Інструкція* про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових

зобов'язань та податкових активів: Затв. постановою Правління НБУ від 19.03.03 № 121.

35. *Інструкція* з бухгалтерського обліку запасів матеріальних цінностей банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 10.12.04 № 625.
36. *Інструкція* про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 07.12.04 № 598.

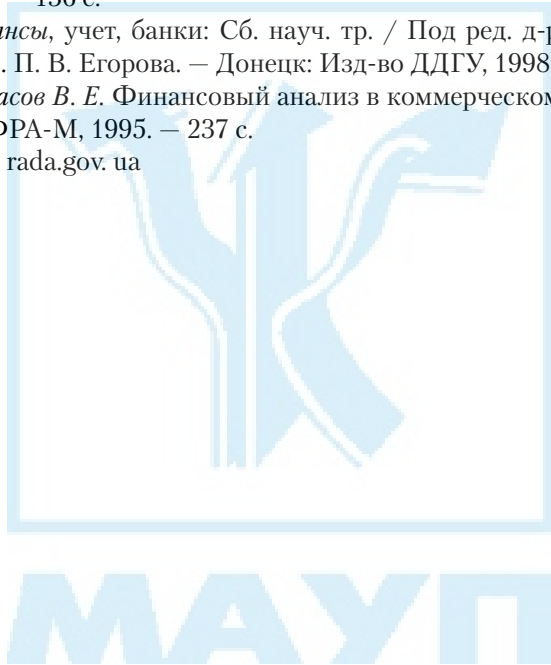
Основна

37. *Кіндрацька Л. М.* Бухгалтерський облік у комерційних банках України: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001. — 636 с.
38. *Облік і аудит у банках / А. М. Герасимович, Л. М. Кіндрацька, Т. В. Кривов'яз та ін.* — К.: Вид-во КНЕУ, 2004. — 536 с.
39. *Операції комерційних банків / Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк.* — К., Львів: ЛБІ НБУ, 2003. — 500 с.
40. *Кузьмінська О. Є., Кириленко В. Б.* Організація обліку в банках. — К.: Вид-во КНЕУ, 2002. — 282 с.
41. *Васюренко О. М.* Облік і аудит в банках. — К., 2006.

Додаткова

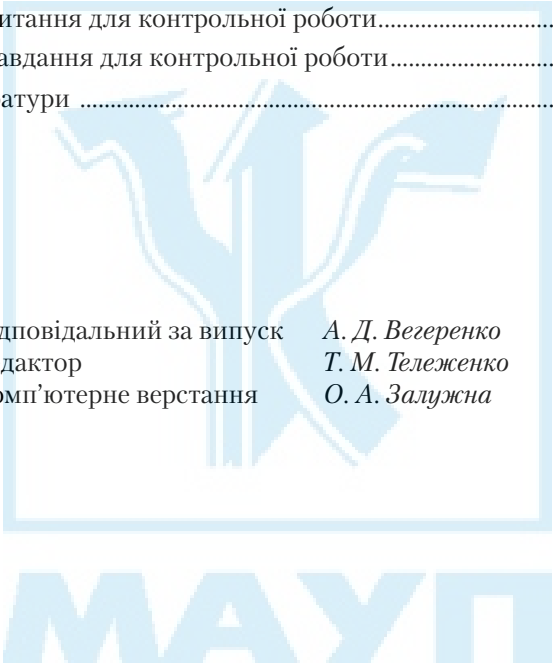
42. *Облік і аналіз діяльності комерційного банку: Навч. посіб. / Т. О. Плісак, С. А. Гагаріна, Л. В. Недея, Л. О. Нетребчук.* — К.: Вид-во КНТЕУ, 2003. — 308 с.
43. *Кіреєв О. І., Шульга Н. П., Полетаєва О. С.* Внутрішній аудит у комерційному банку: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. — 295 с.
44. *Банковское дело: стратегическое руководство.* — М.: АО “Консалт-банкир”, 1998. — 423 с.
45. *Блей Дж., Амант О.* Европейский учет и стандартизация: Пер. с англ. — М.: Информ-издат. дом “Филинг”, 1997.
46. *Вели Глен А., Шорт Даниел Г.* Основи фінансового обліку / Пер. з англ. О. Мініна, О. Ткача. — К.: Основи, 1997. — 943 с.
47. *Голов С. Ф.* Фінансовий та управлінський облік. — К.: ТОВ “Автоінтерсервіс”, 1996. — 544 с.
48. *Качалин В. В.* Учет и отчетность в соответствии со стандартами СААР. — М.: Дело, 1998. 432 с.

49. *Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку* / За ред. С. Ф. Голова. — К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998. — 73 с.
50. *Роуз Питер С.* Банковский менеджмент: Пер. с 2-го англ. изд. — М.: Дело, 1997. — 768 с.
51. *Садвакасов К. К.* Коммерческие банки. Управленческий учет. Планирование и контроль. — М.: Ось-89, 1998. — 160 с.
52. *Стуков С. А., Стуков Л. С.* Международная стандартизация и гармонизация учета и отчетности. — М.: Бухгалтерский учет, 1998. — 136 с.
53. *Финансы, учет, банки: Сб. науч. тр.* / Под ред. д-ра экон. наук. проф. П. В. Егорова. — Донецк: Изд-во ДДГУ, 1998. — 138 с.
54. *Черкасов В. Е.* Финансовый анализ в коммерческом банке. — М.: ИНФРА-М, 1995. — 237 с.
55. www.rada.gov.ua

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Банківський облік і аудит”	4
Зміст дисципліни “Банківський облік і аудит”	5
Питання для самоконтролю	16
Вказівки до виконання контрольної роботи	19
Теоретичні питання для контрольної роботи.....	21
Ситуаційні завдання для контрольної роботи.....	21
Список літератури	23

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. А. Залужна*

Зам. № ВКЦ-2984

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП